

Аналіз розгляду судом цивільних справ , що виникають із спорів про право власності за 2014 рік .

Аналіз проведено згідно плану роботи Срібнянського районного суду Чернігівської області на перше півріччя 2015 року.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.), ратифікована Законом України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР , зокрема ст. 1 Протоколу № 1 (1952 р.) передбачає право кожної фізичної чи юридичної особи безперешкодно користуватися своїм майном, не допускає позбавлення особи свого майна, крім як в інтересах суспільної необхідності і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права, визнає право держави на здійснення контролю за використанням власності у відповідності з загальними інтересами або для забезпечення податків, інших зборів чи штрафів.

Гарантії здійснення права власності та його захисту закріплена і у законодавстві України. Так, відповідно до ч. 4 ст. 41 Конституції України ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним.

Неприпустимість позбавлення права власності, крім випадків, встановлених Конституцією України та законом, є однією із загальних засад цивільного законодавства (п. 2 ч. 1 ст. 3 Цивільного кодексу України). Непорушність права приватної власності і недопущення протиправного позбавлення власності визначено також серед конституційних основ правопорядку у сфері господарювання (ч. 2 ст. 5 Господарського кодексу України (да).

Кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого майнового права та інтересу (ст. 16 ІДК). Судовий захист права власності здійснюється шляхом розгляду позовів про визнання права власності на майно, витребування його із чужого незаконного володіння чи від добросовісного набувача у передбачених законом випадках, про визнання правочину недійсним, про визнання незаконним правового акта, що порушує право власності, про усунення перешкод у здійсненні права користування та розпорядження майном, про заборону вчинення дій, які можуть порушити право власності, або про вчинення певних дій для запобігання такому порушенню, про визначення порядку володіння та користування спільним майном, про поділ спільного майна або виділ з нього частки, про виключення майна з опису, про відшкодування шкоди, заподіяної майну, або збитків, завданих порушенням права власності та ін.

Справи за позовами про захист права власності є одними з найбільш поширених категорій цивільних справ і, як правило, розглядаються вони у відповідності із законодавчими нормами. Однак слід зауважити, що існуючі прогалини у регулюванні відносин у сфері права власності викликають деякі труднощі у застосуванні судами чинного законодавства.

Метою проведення зазначеного аналізу є вивчення судової практики розгляду цивільних справ Срібнянським районним судом , пов'язаних з набуттям, припиненням, здійсненням та захистом права власності, виявлення проблемних та спірних питань, що виникають у суддів при вирішенні

зазначених спорів, запропонування можливих шляхів їх усунення та надання пропозицій щодо вдосконалення законодавства.

Аналіз статистичних даних

У 2014 році до суду надійшло 27 позовних заяв щодо спорів про право власності.

По 26 позовах провадження було відкрито . По одному позову провадження не було відкрито, так як даний позов надійшов до суду 24.12.2014 року і тому перейшов залишком на наступний рік.(Позов про визнання права власності на частку члена колгоспного двору та права власності в порядку спадкування).

З 26 справ , що розглядались судом у 2014 році :

14 справ про визнання права власності на житловий будинок з господарськими будівлями та спорудами в порядку спадкування;

- 2 справ про визнання права власності на земельну ділянку в порядку спадкування;

-2 справи про визнання домоволодіння спільною сумісною власності та визнання права власності на нього;

- 8 справи про визнання права власності на частку члена колгоспного двору.

З них 13 справ перебувало у провадженні судді Ідигури Н.А., 13 справ - у провадженні судді Ходіч В.М..

3 постановленням рішення розглянуто 19 справ. Дані позови задоволені.

1 позовна заява залишена без розгляду.

4 справи не розглянуті в звітному періоді і перейшли залишком на 2015 рік.

1 позовна заява повернута позивачеві за його заявою.

1 справа розглянута із затвердженням мирової угоди, провадження закрито.

Апеляційних скарг по справах даної категорії до суду не надходило, а тому скасованих чи змінених рішень немає.

Згідно з нормою ст. 319 ЦК власник володіє, користується і розпоряджається своїм майном на власний розсуд. Він сам вирішує, що робити зі своїм майном, керуючись виключно власними інтересами, здійснюючи щодо цього майна будь-які дії, котрі, однак, не повинні суперечити закону та не порушують прав інших осіб та інтересів суспільства. Діяльність власника може бути обмежена чи припинена або власника може бути зобов'язано допустити до користування його майном інших осіб лише у випадках і в порядку, встановлених законом.

Але разом з тим , наприклад , власник земельної ділянки не вправі використовувати її не за цільовим призначенням або з порушенням екологічних вимог (статті 91, 143, 144 ЗК). Цільове призначення мають також житлові приміщення, які власник має право використовувати для власного проживання, проживання членів своєї сім'ї, інших осіб і не має права використовувати їх для промислового виробництва (статті 6, 189 ЖК, ст. 383 1 ЦК). Власник земельної ділянки повинен утримуватися від порушення прав особи, в інтересах якої встановлений сервітут (ч. 2 ст. 319, ст. 404 ЦК); власник пам'ятки історії і культури - від її пошкодження або знищення (ст. 352 ЦК).

Важливе значення для вирішення судами справ, пов'язаних з виникненням, зміною та припиненням права власності, у відповідності до чинного законодавства, має правильне визначення належності об'єкта до рухомого або нерухомого майна.

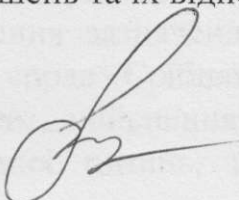
За ст. 181 ЦК до нерухомих речей належать земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення. Відповідно рухомими речами є речі, які можна вільно перемішувати у просторі.

До об'єктів нерухомого майна ЦК відносить житлові будинки, будівлі, споруди, інше нерухоме майно (статті 331, 376). Закон України від 10 квітня 1992 р. № 2269-ХІ «Про оренду державного та комунального майна» поділяє нерухоме майно на будівлі, споруди, приміщення (ст. 4). Відповідно до Закону № 1952-ІУ об'єктами нерухомого майна є житлові будинки; квартири; будівлі, в яких розташовані приміщення, призначені для перебування людини, розміщення рухомого майна, збереження матеріальних цінностей, здійснення виробництва і под.; споруди (інженерні, гідротехнічні тощо) - земельні поліпшення, що не належать до будівель та приміщень, призначені для виконання спеціальних технічних функцій; приміщення - частини внутрішнього об'єму житлових будинків, будівель, квартир, обмежені будівельними елементами (ст. 5). Визначення житлового будинку, квартири, садиби міститься також у главі 28 ЦК та об'єктів житлової нерухомості - у Податковому кодексі України: житловий будинок, житловий будинок садибного типу, прибудова до житлового будинку, квартира, котедж, кімнати у багатосімейних (комунальних) квартирах, садовий і дачний будинки (ст. 14.1.129.).

Момент набуття права власності. Для рухомих речей ЦК (ч. 1 ст. 334, ст. 336) визначає цей момент моментом передання (вручення, отримання) та заволодіння речі. На об'єкти нерухомості, права на які підлягають державній реєстрації, право власності у набувача за договором відповідно до ч. 4 ст. 334 ЦК виникає в момент державної реєстрації (ст. 182 ЦК), а не в момент фактичного передання майна або в будь-який інший момент, визначений угодою сторін (наприклад, передача ключів від будинку не свідчить про набуття права власності на будинок за відсутності договору та державної реєстрації). Право власності на майно у випадку прийняття спадщини виникає з часу відкриття спадщини (ч. 5 ст. 1268 ЦК), а на нерухоме майно з моменту державної реєстрації цього майна (ст. 1299 ЦК).

Даний аналіз показав, що суддями суворо дотримуються вимоги цивільного та цивільного процесуального законодавства як на стадії прийняття позовних заяв та підготовки справ до розгляду(перевіряється відповідність заяв вимогам статей 119,120 ЦПК України), так і під час розгляду справ по суті та прийнятті відповідних рішень. Не допускаються випадки прийняття заяв без визначення ціни позову, без сплати судового збору . Випадків оскарження рішень по справах даної категорії в суді не було, що говорить про якість винесених суддями рішень та їх відповідність нормам закону.

Помічник судді

Л.М.Буряк